

Column

Koude thee

In de aanloop naar de verkiezingen op 9 juni hebben D66 en GroenLinks voorgesteld dat de nieuw gekozen Tweede Kamer straks zelf een informateur benoemt. De Kamer moet hierover een debat voeren en zal daarmee, voor iedere kiezer zichtbaar, duidelijk laten zien hoe dit proces verloopt. De black box van Noordeinde, waarin de koningin over de informateur beslist, kan op die manier worden vermeden. Interessant is de vergelijking die de indieners van het voorstel maken met de gemeentelijke democratie. Daar slagen partijen er immers ook in een college te vormen zonder dat er een lokale koning of koningin aan te pas moet komen.

Ik vind het een sympathiek idee, hoewel we zouden moeten zien of het werkt. Maar toen de indieners erbij vertelden dat er voor hun voorstel geen wijziging van Grondwet of wat dan ook nodig is, realiseerde ik me plotseling iets dat ooit bij mijn colleges staatsrecht aan de orde was gekomen: dat formatieproces is inderdaad grotendeels gebaseerd op gewoonten. De gewoonte dat de koningin de (in)formateur aanwijst bijvoorbeeld, dat staat nergens geschreven. En dat ze daarvoor haar belangrijkste adviseurs en alle fractievoorzitters uitnodigt om hun mening te horen ook niet.

En ineens slaat mijn fantasie op hol: stel je voor dat het de komende keer allemaal heel anders gaat? We leven in verwarrende tijden, waarin allerlei dingen gebeuren die tot voor kort onvoorstelbaar leken: stembusfraude en gesteggel over verkiezingsuitslagen in Nederland, wie had dat ooit gedacht? De paus onder vuur van katholieken die boos zijn over het in de doofpot stoppen van misbruik, het lijkt alsof geen enkele autoriteit meer heilig is. Ik probeer me voor te stellen wat er kan gebeuren: stel je voor dat de fractievoorzitters de koningin gewoon laten zitten? Ze kunnen gewoon thuisblijven of, sterker nog, alvast afspreken op het Binnenhof om samen een coalitie te vormen. Bas van der Vlies en André Rouvoet zijn natuurlijk gekomen op de in de uitnodiging vermelde tijd, maar verder blijft het griezelig stil bij het paleis. En terwijl Beatrix zit te wachten met de thee maken Wilders, Balkenende en Rutte alvast afspraken over een nieuwe coalitie. Als ze eruit zijn laten ze haar weten dat ze één van hen als formateur mag benoemen. Zou dat zomaar kunnen gebeuren?

Klaartje Peters
(40) is zelfstandig onderzoeker en publicist